

Промінь сонця

Великий син великого народу

Ні в кого, звичайно, не виникає сумнівів, що Тарас Шевченко понад усе любив Україну.

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого бога,
За неї душу погублю!

Поет завжди мріяв жити в Україні. Але доля склалася не так, як хотілося. З 14 років Тарас живе поза її межами. Спочатку там, де і пан, у якого хлопець доводилося служити козачком: Вільно, Петербург. Здавалося б, на що

може сподіватися кріпак, хіба що мовчки виконувати панську волю. Але це не про Тараса. Природа щедро наділила кріпацького сина не лише поетичним генієм, а й талантом художника, тому, як тільки випадала вільна хвилина, він малював. І творча особистість не могла залишитися без уваги відомих людей Петербурга—К. Брюллова і В. Жуковського. Вражені гіркою долею талановитого юнака, вони в 1838р. викупляють його з кріпацтва. 21 травня 1838р. Шевченка зараховують стороннім учнем Академії мистецтв.

Як же радів Шевченко волі! Нарешті він може робити все, що захоче! Він навчається під керівництвом К. Брюллова, стає одним з його улюблених учнів, одержує срібні медалі (за картини “Хлопчик-жебрак, що дає хліб собаці” (1840), “Циганка-ворожка” (1841), “Катерина” (1842)). Остання написана за мотивами однойменної поеми Шевченка. Вірші Шевченко почав писати ще кріпаком, за його свідченням, у 1837р.

Шевченко сумує за рідним краєм. Він мріє відвідати Україну: Хочеться хоч подивитися На свій край на милий! На високії могили! На степи широкі!

І виріс я на чужині,
І сивію в чужому краї:

То самотньому мені
Здається — кращого немає
Нічого в Бога, як Дніпро
Та наша славна країна...

Але Україна постає перед поетом з усіма злиднями та гнітом, під тягарем яких стогнало закріпачене селянство, брати, родичі Шевченка, увесь його народ.

Аж страх погано
У тім хорошому селі.
Чорніше чорної землі
Блукають люди, повсихали
Сади зелені, погнили
Біленькі хати, повалялись,
Стави бур'яном поросли.
Село неначе погоріло,
Неначе люде подуріли,
Німі на панщину ідуть
І діточок своїх ведуть!..

І тільки на віддалі, у мріях
Україна постає такою:

А як не бачиш того лиха,
То скрізь здається любо, тихо,
І на Україні добро.
Меж горами старий Дніпро,
Неначе в молоді дитина,
Красується, любить
На всю Україну.
А понад ним зеленіють
Широкії села,
А у селах у веселих
І люде веселі.
Воно б, може, так і сталося,
Якби не осталося
Сліду панського в Україні.

Його невідступною мрією було придбати десь на березі Дніпра невеличкий клань землі, побудувати «тільки хату, одну хатиночку в гаю» і жити тут, у гущі народу, своєю сім'єю, мати свій притулок:

Дай же, боже, коли-небудь,
Хоч на старість, стати
На тих горах окрадених
У маленькій хаті.
Хоча серце замучене,
Поточене горем,
Принести і положити
На Дніпрових горах.

Але лише після смерті повернувся Тарас в Україну, “оселився” там,

де і мріяв:

Як умру, то поховайте
Мене на могилі
Серед степу широкого
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,

Як реве ревучий.

І хоч Україна так і не стала для Шевченка домівкою, він закликає всіх українців:

Свою Україну любіть.
Любіть її... во время люте,
В останню, тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Даша Литовченко

Запорізький
навчально-
виховний
комплекс № 19

Періодичне видання
9-А класу
спецвипуск

Засновник:

колектив 9-А класу

Головний редактор:

Харенко Т.І

Заступник головного редактора: Корнієнко Валерія

Кореспонденти: Корабльова Тіліна, Литовченко Дар'я

Фотографи: Корабльова Тіліна,

Верстальник Корнієнко Валерія

Модератор електронної версії: Корнієнко Валерія

В цьому випуску:

Великий син великого народу 1

Жіноча доля в творах Шевченка 2

Маловідомі факти про Шевченка 3

Діалог з Шевченком 4

Жіноча доля у творчості Шевченка

Поряд з величними по-
статями героїчних борців, народ-
них месників, поряд з історичними
діячами визвольного руху у твор-
чості Т.Г. Шевченка проходить
прекрасний своєю моральною си-
лою і чистотою образ трудящої
жінки-матері, сестри, дівчини, ко-
ханої. "Такого полум'яного культу
материнства, — писав М.Г. Риль-
ський, — такого апофеозу жіночо-
го кохання і жіночої муки не
знайти, мабуть, ні в одного з
поетів світу. Нещасний в особи-
стому житті, Шевченко найвищу і
найчистішу красу світу бачив у
жінці, в матері". А сам, як ми
знаємо, ріс без матері: "там матір
добрую мою ще молодую у моги-
лу нужда та праця положила..." А
пізніше Тарас Шевченко став віль-
ним, але одружитися так і не
встиг, так що своїх дітей і дружи-
ни у нього не було.

Для Т.Г. Шевченка жіноча
недоля була згустком болю, що
запекся в його серці. Кріпацька не-
воля — це доля рідної матері, яку
передчасно "у могилу нужда та
праця положила", доля сестер Кат-
рі, Ярини, Марії — голубок моло-
дих, у яких "коси в наймах побілі-
ють", це трагічна доля його першої
трепетної любові — Оксани Кова-
ленко, доля всіх нещасних жінок,
що "німі на панщину ідуть і діто-
чок своїх ведуть". Т.Г. Шевченко
гнівно виступав проти жіночого
безправ'я. Він ніби зібрав воєдино
у своєму зболеному серці страж-
дання поневолених жінок усіх
епох і схвилювано розповів про
них цілому світові.

Один з перших жіночих об-
разів у Шевченка — це Катерина з
одноіменної поеми. Її прообразом
була його кохана Оксана Ковале-
нко, з якою доля так і не звела Тара-
са.
*Ми вкупочці колись росли ,
Маленькими собі любились,
А матері на нас дивились*

*Та говорили, що колись
Одружимо їх. Не вгадали.
Старі зарані повмирали,
А ми малими розійшлись
Та вже й не сходились ніколи.
Помандрувала
Ота Оксаночка в поход
За москалями та й пропала.
Вернулась, правда, через год,
Та що з того. З байстрям верну-
лась.
Острижена. Було, вночі
Сидить під тином, мов зозуля,
Та кукає; або кричить,
Або тихесенько співає
Та ніби коси розплітає.
А потім знов кудись пішла,
Ніхто не знає, де поділась,
Занапастилась, одуріла.*

За неписаними, але зага-
льноприйнятими законами зви-
чаєвого права про сім'ю та
шлюб, дівчина, яка стала маті-
р'ю до одруження підлягала осу-
ду й ганьбі. Злий поговор, несла-
ва, які не щадять ні дівчини, ні її
матері ("Мабуть, сама вчила")
часто призводили до того, що
батьки, скорившись громадській
думці, усталеному закону спів-
життя, виганяють дочку з дому.
(це сюжет поеми "Катерина").
Зламана доля дівчини, зламане і
вкорочене нещастям життя бать-
ків.

*Отаке-то лихо, бачите, дівчата.
Жартуючи кинув Катрусю мос-
каль.
Недоля не бачить, з ким їй жар-
тувати,
А люде хоч бачать, та людям не
жаль:
"Нехай, — кажуть, — гине ледача
дитина,
Коли не зуміла себе шанувати".
Шануйтеся ж, любі, в недобру
годину,
Щоб не довелося москаля
шукать.*

Тарас Шевченко не
підтримує зневажливе став-
лення ні до зневажених дів-
чат, ні, тим більше, до ні в
чому не повинних
А за віщо, боже милий!

*За що світом нудить?
Що зробила вона людям,
Чого хотять люде?
Щоб плакала!*

А дитина? Чим
завинила дитина, наро-
джена поза шлюбом? Але
і до неї до кінця життя
приліпиться зневажли-
ве—байстрюк.

*Сирота-собака має свою
долю,
Має добре слово в світі
сирота;
Його б'ють і лають, за-
кують в неволю,
Та ніхто про матір на
сміх не спита,
А йвася спитають, заранне*

*спитають,
Не дадуть до мови дитині до-
жить.
На кого собаки на улиці лають?
Хто голий, голодний під тином
сидить?
Хто лобуря водить? Чорняві бай-
стрята...
Одна його доля — чорні брове-
нята,
Та й тих люде заздрі не дають
носить.*

Однією з кращих поем Шевчен-
ка про матір є поема «Марія»,
присвячена Богоматері. У цьому
творі мати Марія є втіленням не-
знищенності людського духу, віч-
ності добра на землі, утверджен-
ням величчя й святості материнст-
ва. Вона — Мадонна, яка усвідом-
лює важливість своєї місії наро-
дження й продовження життя, її
краса — у жертвності материн-
ської любові.

І все ж Шевченко вірить:
*У нашій раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі...*
Поліна Корабльова

Маловідомі факти про Шевченка

Тарас Шевченко був невисоким. Зберігся «Формулярний список про службу лінійного Оренбурзького батальйону №1» за 1953 рік, у якому зазначено зріст рядового Шевченка 2 аршини і 5 вершків, що дорівнює 164, 46 см.

Навесні 1838 року російський художник Карл Брюллов намалював портрет Василя Жуковського і розіграв картину у лотерею. Виручені кошти, а це 2500 рублів, Брюллов сплатив Павлу Енгельгардту та викупив Шевченка із кріпацтва. Це якби загальновідомий факт. Але не всі учасники лотереї внесли гроші, які так щедро пообіцяли під час розіграшу. Відтак, Брюллов був змушений докласти свої кошти, щоб викупити талановитого поета і художника із кріпацтва.

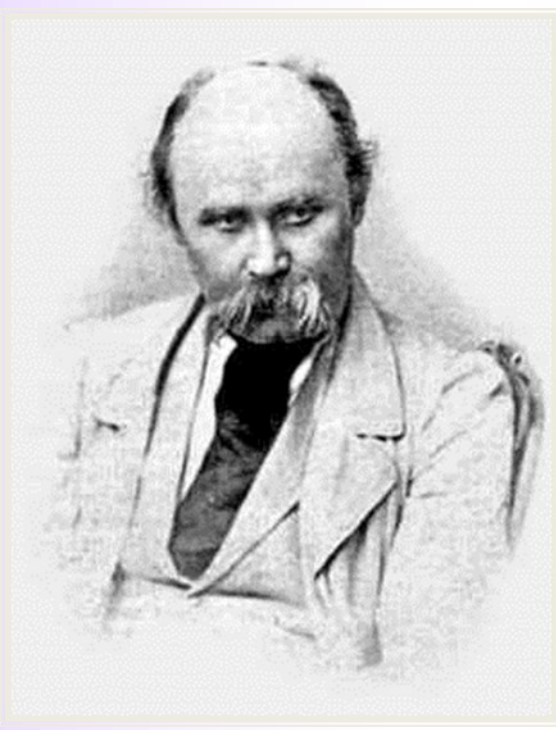
Тарас Шевченко є автором 231-го поетичного твору та одного драматичного – п'єси «Назар Стодоля». У доробку Шевченка як художника числиться 835 художніх творів (картини, гравюри), які збереглися до наших днів. Ще близько 300 художніх робіт вважаються втраченими.

Збереглося 835 художніх творів, які дійшли до нашого часу в оригіналах і частково в гравюрах на металі й дереві. Уявлення про мистецьку спадщину доповнюють відомості про понад 278 втрачених і досі не знайдених робіт. За свої роботи Шевченко був нагороджений: 27 вересня 1840 року першу самостійну олійну картину «Хлопчик-сирота, ділиться з собакою милостинею під тином» Академія мистецтв Петербурга відзначила срібною медаллю другого ступеня. А загалом роботи Шевченка тричі нагороджували срібними медалями.

Шевченко був модним портретистом у Петербурзі, мав добрий прибуток, а тому і вдягався досить модно. У своєму щоденнику Тарас із задоволенням описував придбання ним за 100 рублів плаща-макінтоша.

У Кобзаря є дві могили: у Петербурзі та Каневі. Адже спочатку його поховали на Смоленському кладовищі Санкт-Петербурга, де зараз встановлено пам'ятний камінь, і тільки за два місяці труну з тілом покійного перевезли на батьківщину, до Канева.

Тарас Шевченко займає перше місце у світі за кількістю пам'ятників, встановлених діячеві культури. Загалом їх у світі 1384, з яких 1256 – в Україні та 128 – за кордоном. Цікаво, що найбільше пам'ятників встановлено на Прикарпатті – станом на 2014 рік на Івано-Франківщині було 211 пам'ятників Кобзареві.

На банкноті у 50 рублів непризнаної Придністровської республіки зображений Тарас Шевченко.

Незважаючи на бажання знайти дружину, Шевченко так і не одружився. Йому приписують залицяння до щонайменше дев'яти жінок, але всі вони завершилися невдало.

Повноцінної шкільної освіти у Шевченка немає. Він закінчив два класи у церковноприходській школі.

Перший в Україні «Буквар» з'явився завдяки Шевченку, який вийшов у 1861 році. Письменник оплатив наклад у 10 тисяч одиниць. Книга була видана з метою розповсюдження безкоштовних шкіл для вивчення грамоти.

Тарас Шевченко любив музику і сам грав на гармоніці. Також, крім того, що Шевченко був признаним живописцем, він захоплювався гравіруванням і ліпленням.

<https://report.if.ua/>

Діалог з Шевченком

Ми вже звикли чути: Тарас Шевченко—видатний українець, письменник, художник, вірний син свого народу. І от мені дуже схотілося поговорити з цією неординарною особистістю, хоча б так, уявно.

- Скажіть нам, Ви демократ-революціонер? Космополіт чи комуніст? Поет чи художник? Ви християнин чи атеїст? Петербурзька богема чи пророк народу українського? Хто ви, Тарасе Григоровичу?

— Усі на сім світі – І царята і старчата – Адамові діти.

У всякого своя доля і свій шлях широкий...

- Які картини дитинства згадуєте?

В тім гаю,
У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.
Там матір добрую мою,
Ще молодую, у могилу
Нужда та праця положила.
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині!.. А ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята. Я до школи —
Носити воду школярам.
Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм поголили!
А сестри! сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії,
Для кого в світі живеете?
Ви в наймах виросли чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, й умрете!

- Що для вас найдорожче в житті?

Я так її, я так люблю Мою Україну убогу,
Що прокляну святого бога,
За неї душу погублю!

- Чому, на Вашу думку, так важливо кожній людині бути патріотом Батьківщини?

...Хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.

- Але ж можна бути патріотом, а жити поза межами України. Хіба не так?

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра,
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра

- Що Вас найбільше непокоїть?

Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.
Замість пива праведную
Кров із ребер точать.
Просвітити, кажуть, хочуть
Материні очі
Современними огнями.
Повести за віком,
За німцями, недоріку,
Сліпую каліку.

- Скажіть, що може зробити всіх нас щасливими, за яких умов це може статися?

Щоб усі слов'яни стали добрими
братами і синами сонця й правди.

- Щоб Ви порадили сучасникам?

«Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь...».

- Яка Ваша найзаповітніша мрія?

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.

- Так, це бажання стосовно нашої країни. А ваші особисті бажання?

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.
Сем'я вечерею коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерею подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поставлю хату і кімнату,
Садок-райочок насажу.
Посіжу я і похожу
В своїй маленькій благодаті.
Та в одині-самотині
В садочку буду спочивати,

- Щоб ви побажали сучасним людям?

Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Читаючи Шевченка, вже вкотре переконуємось: Тарас - не просто поет, талановитий митець, а й національний пророк, апостол правди, заступник знедолених, провидець і великий патріот. Адже кожна сторінка “Кобзаря” - це палкий заклик любити свій народ і край, пророчий осуд неправди і неволі, рішучий осуд насильства.

Актуальність його творів вражає. А це ще одна ознака геніальності автора. Тож учімося в Шевченка любити свою Батьківщину і народ, учімося чесності і справедливості.

Даша Литовченко.